

Bryssel den 10.5.2017
COM(2017) 240 final

DISKUSSIONSUNDERLAG

HUR VI BEMÖTER GLOBALISERINGEN

FÖRORD

Den 1 mars 2017 lade Europeiska kommissionen fram en vitbok om EU:s framtid. Den bildar utgångspunkten för en uppriktig och bred debatt om unionens framtid med 27 medlemsstater. För att bidra till diskussionen kommer Europeiska kommissionen att lägga fram ytterligare ett antal diskussionsunderlag i ämnen som kommer att dominera de närmaste åren.

I föreliggande underlag, som är det andra i serien, diskuteras globaliseringen och hur den kan bemötas. Tanken är att ge en opartisk och faktaunderbyggd bedömning av globaliseringens inverkan på EU och dess invånare.

Många européer, särskilt de yngre, ser att livet kan förbättras av kopplingarna till människor i andra länder och världsdelar. Och det stämmer – omkring en tredjedel av våra nationalinkomster kommer från handel med övriga världen.

Men många européer är också oroliga. För dem betyder globaliseringen förlust av arbetstillfällen, social orättvisa eller låga miljö-, hälso- och integritetsnormer. De ser den som en faktor i urholkningen av traditioner och identiteter. Denna oro måste tas på allvar. Och det kan bara göras, om vi diskuterar de här frågorna öppet. Debatten kommer att göra oss starkare och bättre utrustade att på ett hållbart och rättvist sätt möta människors förväntningar.

I dagens situation – mer än någonsin förr – är de lokala frågorna globala och de globala lokala. Samtidigt som globaliseringen påverkar nästan alla aspekter av våra liv, upplever våra medborgare och regioner denna utveckling på helt olika sätt.

Därför är det dags att överväga vad EU kan göra för att forma globaliseringen i linje med våra gemensamma intressen och värderingar. Vi måste fråga oss själva hur vi kan både skydda och ge människor makt över sina liv, särskilt de mest sårbara. Och enas om hur EU tillsammans med sina internationella partners kan bemöta globaliseringen – genom institutionerna och medlemsstaterna, regionerna, kommunerna, arbetsmarknadens parter, det civila samhället, företagen och universiteten.

Uttalande från de 27 medlemsstaternas stats- och regeringschefer och från
Europeiska rådet, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen

Europeiska unionen står inför utmaningar som är utan motstycke, såväl globalt som internt: regionala konflikter, terrorism, växande migrationstryck, protektionism och sociala och ekonomiska skillnader. Vi är fast beslutna att tillsammans möta utmaningarna i en värld som är stadd i snabb förändring och att erbjuda våra medborgare både säkerhet och nya möjligheter. Vi kommer att göra Europeiska unionen starkare och mer motståndskraftig genom ännu större enighet och solidaritet mellan oss och respekt för gemensamma regler. Enighet är för oss både en nödvändighet och ett fritt val. Var för sig skulle vi marginaliseras av den globala dynamiken. Det är tillsammans som vi har de bästa möjligheterna att påverka denna dynamik och att försvara våra gemensamma intressen och värden.

Rom den 25 mars 2017

Att vara europé innebär också att vara öppen och handla med våra grannar i stället för att föra krig med dem. Det är att vara världens största handelsblock, med avtal som är färdigförhandlade eller håller på att förhandlas fram med över 140 partnerländer i hela världen.

Och handel innebär arbetstillfällen – för varje miljard euro vi exporterar skapas 14 000 nya jobb i EU. Och över 30 miljoner jobb, en sjundedel av alla jobb i EU, är nu beroende av export till omvärlden.

Ordförande

Ordförande för Europeiska kommissionen

Talet om tillståndet i unionen, 14 september 2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. GLOBALISERINGEN OCH DESS EFFEKTER – VAD INNEBÄR DE?

1.1. Globaliseringen är inte ny men stadd i snabb förändring

1.2. Den är en positiv förändringsfaktor...

1.3. ... men den innebär också nya utmaningar

2. FRAMTIDSUTSIKTER

2.1. Globaliseringen kommer att se mycket annorlunda ut år 2025...

2.2 ... och frestelsen att föra en isoleringspolitik eller förhålla sig passiv måste motarbetas

3. EU:S YTTRE ÅTGÄRDER: INTERNATIONELLT SAMARBETE FÖR ATT FORMA GLOBALISERINGEN, DEN EKONOMISKA DIPLOMATIN OCH INSTRUMENTEN FÖR ATT SÄKERSTÄLLA LIKA KONKURRENSVILLKOR

3.1. EU är redan en kraft för en rättvisare global ordning...

3.2. ...men behöver göra mer i framtiden

3.3. ... och EU bör agera för att återupprätta lika villkor

4. EU:S INTERNA ÅTGÄRDER: BYGGA UPP MOTSTÅNDSKRAFT GENOM BÄTTRE VINSTFÖRDELNING OCH FRÄMJA LÅNGSIKTIG KONKURRENSKRAFT

4.1. En kraftfull social- och utbildningspolitik är nyckeln till att säkerställa motståndskraft och en rättvis fördelning av välståndet...

4.2.

4.3. ... i nära samarbete med mer inflytelserika regioner

5. SLUTSATS

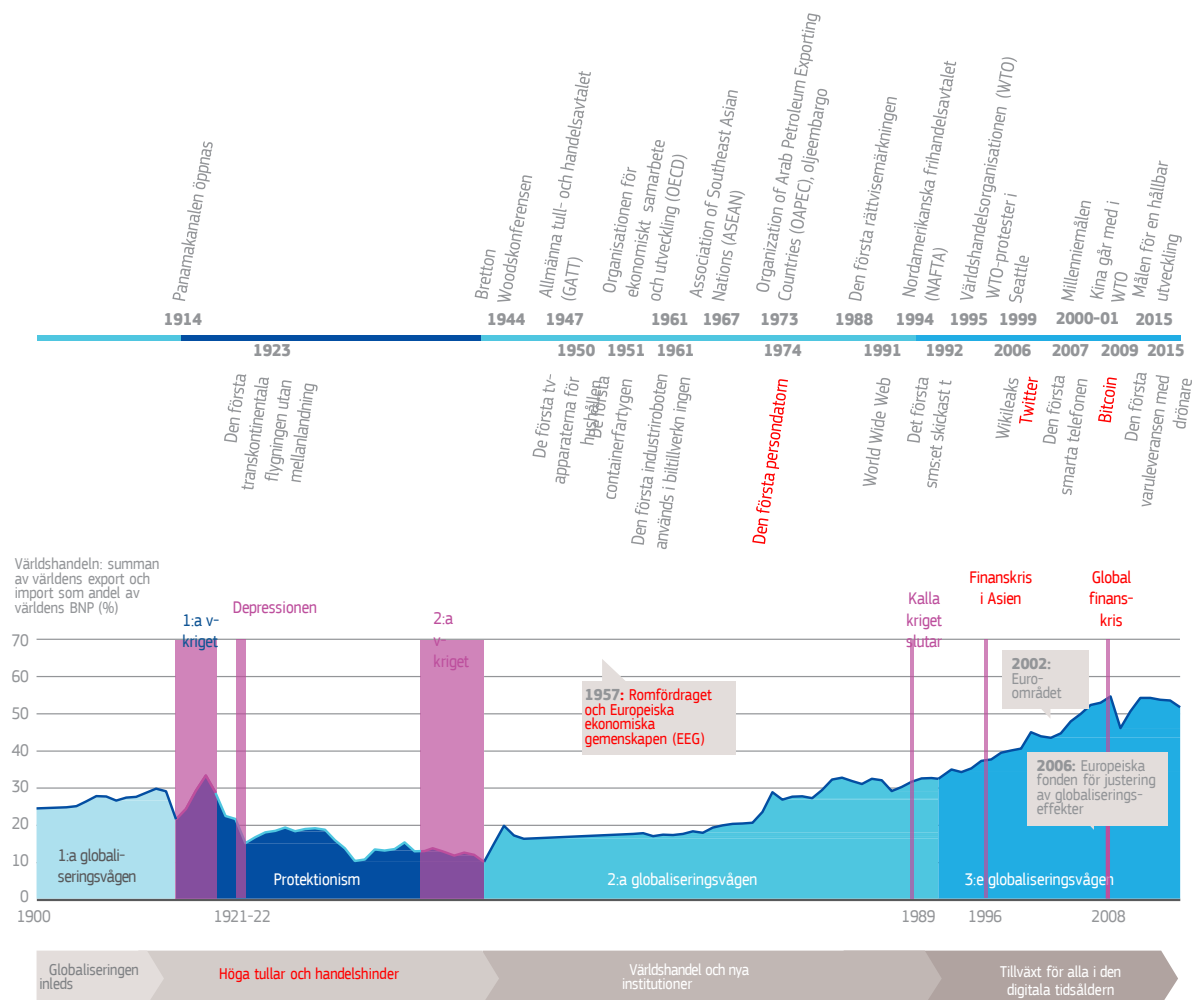
1. GLOBALISERINGEN OCH DESS EFFEKTER – VAD INNEBÄR DE?

1.1. Globaliseringen är inte ny men stadd i snabb förändring

Global samverkan har funnits i århundraden, vilket återspeglar en mänsklig instinkt att söka sig nya möjligheter, få kontakt med nya människor och platser samt utbyta idéer och varor. De viktigaste drivkrafterna bakom globaliseringen var tidigare varuhandel och kapitalflöden. I dag är den ofta kunskapsbaserad och påskyndad av den snabba tekniska utvecklingen.

Viktiga genombrott, såsom internet och tillväxtekonomiernas ökande betydelse, har ytterligare påskyndat och förändrat de globala utbytena. De flesta produkter tillverkas inte längre i ett enda land, utan är snarare ”Made in the world”. De innehåller råvaror, komponenter, teknik och tjänster från olika länder och världsdelar. Ofta utvecklas smarta telefoner eller medicintekniska produkter i Europa eller USA för att sedan tillverkas i Asien eller Östeuropa med delar som producerats någon annanstans. Leveranskedjorna har blivit globala.

Diagram 1: Globaliseringens faser

Källa: Europeiska kommissionen (2016), Klasing Milionis (2014) och Världsbanken (2017), anpassad utifrån NBER Macrohistory Database

Medan handeln stod för mindre än 20 procent av världens BNP i början av 1970-talet, motsvarar den nu ungefär hälften. Och även om den traditionella varuhandeln i stort är stabil, växer andra handelsformer eller handelsutbyten, t.ex. dataflöden, fortfarande exponentiellt. Enligt beräkningar kommer värdet av den datadrivna ekonomin – om den ges rätt ram – att öka till 739 miljarder euro år 2020, eller 4 % av EU:s totala BNP, vilket är mer än en fördubbling av dagens värde.

Figur 2: Dagens verklighet är global

Notera: uppgifter för 2016 eller senast tillgängliga (2015)

Källa: McKinsey Global Institute, FN, World Tourism Organisation, OECD och Europeiska kommissionen

Samtidigt står världen inför fler och fler gränsöverskridande utmaningar, från tidigare oöverträffade migrationsströmmar till terrorhot, finanskriser, pandemier och klimatförändringar. Inte ens de största och rikaste länderna har längre kapaciteten att på egen hand hantera de utmaningar de ställs inför. I dagens värld blir globalt samarbete allt viktigare.

1.2. Den är en positiv förändringsfaktor...

Vår alltmer sammankopplade värld innebär nya möjligheter. Numera reser, arbetar, studerar och bor människor i olika länder. De har kontakt med varandra på nätet, där de delar med sig av sina idéer, kulturer och erfarenheter. Studenter följer online-kurser som anordnas av ledande universitet i hela världen. Genom att enskilda länder specialiserar sig på vad de gör bäst, kan de producera mer med mindre insats och dra nytta av stordriftsfördelar på de globala marknaderna. Internationell konkurrens, globala klimatåtgärder, vetenskapligt samarbete och utbyte av idéer stimulerar kreativitet och ökar innovationstempot. Företag som är verksamma

på internationella marknader förblir konkurrenskraftiga, eftersom de drar lärdom och anpassar sig snabbare¹.

EU:s export har ökat i takt med att konsumenter i hela världen efterfrågar de högkvalitativa varor och tjänster som vi erbjuder. Våra flygplan, premiumbilar, industrimaskiner, kosmetik- och hälsovårdsprodukter, märkeskläder och kvalitetslivsmedel är mycket eftertraktade. Detta, tillsammans med olika former av konsultverksamhet, ingenjörsteknik och transporttjänster, stärker EU:s export, som under 2016 uppgick till totalt 1 746 miljarder euro och bidrog till fler välbetalda arbetstillfällen. Varje miljard euro i exportintäkter ger stöd åt 14 000 arbetstillfällen. Men det är inte bara storföretag som berörs; över 80 % av de europeiska exportörerna är små och medelstora företag².

Ett italienskt litet eller medelstort företag säljer precisionsrengöringsmaskiner till kunder inom flyg- och rymdindustrin, läkemedels- eller lyxindustrin i Europa, Israel, Kina eller Indien. Det sysselsätter ett stort antal arbetstagare i deras hemregion och bidrar till den lokala ekonomin genom sina leveranskedjor och genom att betala skatt.

Billigare insatsvaror och ny teknik som importerats från utlandet bidrar också till att göra våra företag konkurrenskraftigare och därigenom till att hålla kvar arbetstillfällen i EU. Av EU:s import består 80 % av råvaror, kapitalvaror och de komponenter som krävs för att vår ekonomi ska fungera.

Importen ger också europeiska konsumenter större valmöjligheter och lägre priser. Detta bidrar till att höja levnadsstandarden och stärka köpkraften, särskilt för hushåll med låga inkomster som använder en större del av sin inkomst till att konsumera varor och tjänster. De flesta européer har numera tillgång till smarta telefoner, datorer, kläder, livsmedel, läkarvård och transporter i en utsträckning som tidigare generationer inte hade.

Utländska direktinvesteringar är en viktig källa till kapital och tekniköverföring. Många människor från länder utanför EU har framgångsrikt integrerats i våra samhällen. De har kompenserat för kritiska brister i arbetskraften, från hälso- och äldreomsorgen till arbetskraft inom jordbruket eller den specialiserade forskningen och produktutvecklingen.

De ökande kostnaderna och bristen på naturresurser, befolkningstillväxt och föroreningar har lett till att framväxande ekonomier snabbt börjat frånga fossila bränslen och utveckla renare energi och resurseffektiv teknik, vilket leder till högre miljönormer.

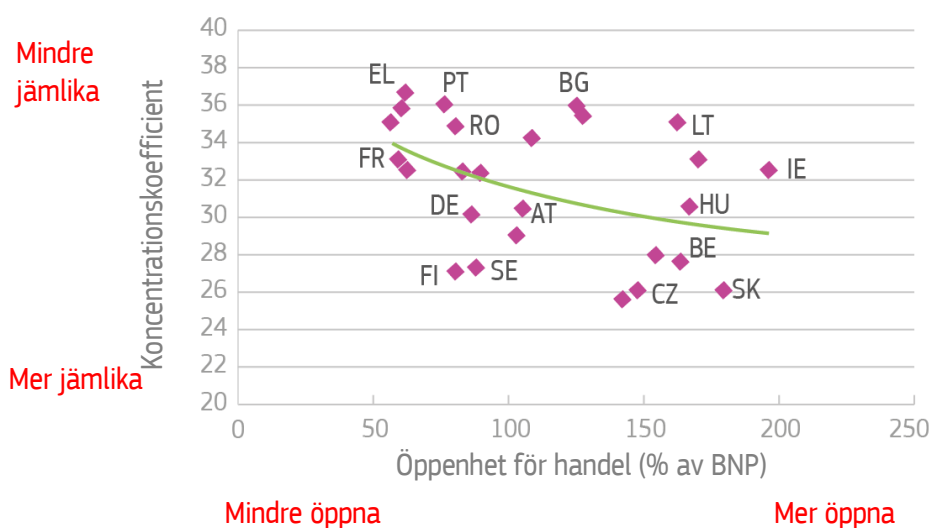
Öppenheten inom den globala handeln har stärkt EU:s ekonomiska tillväxt, vilket höjer välbästandet och bidrar till vår fortsatta konkurrenskraft³. EU:s andel av den globala varuexporten ligger fortfarande över 15 % och har minskat endast med en bråkdel sedan sekelskiftet och Kinas begynnande framväxt som WTO-medlem och exportmotor. Vissa av våra medlemsstater som är mest integrerade i de globala leveranskedjorna har dessutom både större inkomster och mer jämlikhet. Dessa framgångar har gett oss medel att använda till stöd för vår sociala modell och miljöskyddet.

¹ Europeiska kommissionen (2010), *Report Internationalisation of SMEs*.

² Europeiska kommissionen (2015), *EU exports to the world: effects on employment and income*.

³ IMF, World Bank, WTO (2017), *Making Trade an Engine of Growth for All. The Case for Trade and for Policies to Facilitate adjustments*.

Figur 3 Öppna EU-ekonomier är inte mer ojämlika

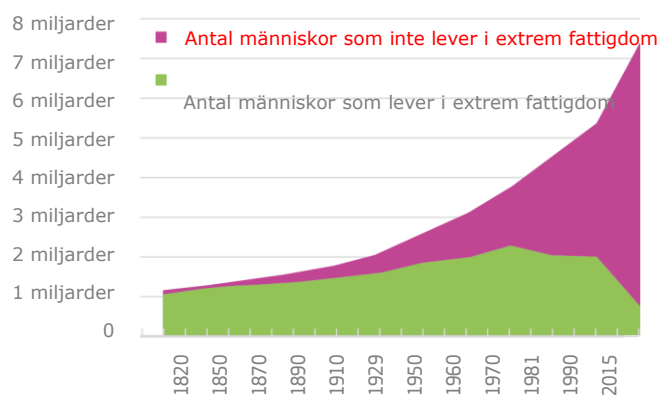
Notera: Senast tillgängliga uppgifter (2012). Inkomstfördelning mellan individer vid tillämpning av koncentrationskoefficienten, som innebär att 0 motsvarar perfekt jämlikhet. Öppenhet för handel som importens och exportens andel av BNP.

Källa: Världsbanken 2017.

Globaliseringen har haft liknande positiva effekter i hela världen⁴. Den har bidragit till att lyfta miljontals människor ur fattigdom och gjort att fattigare länder kunnat komma ikapp. Den har spelat en roll för att öka stabiliteten, demokratin och freden. FN:s mål för hållbar utveckling utgör en övergripande ram för att åtgärda fattigdomen och öka levnadsstandarden i utvecklingsländerna, samtidigt som den skapar förutsättningar för framtidens exportmarknader. Utsikter till en hållbar framtid med välstånd i hemländerna bidrar också till att minska och hantera irreguljära migrationsströmmar till Europa.

Figur 4: Varje dag lyfts allt fler människor i världen ur fattigdom

Måttet på extrem fattigdom är att leva på mindre än 1,90 dollar om dagen

⁴ OECD (2017), *Key Issues Paper: Making Globalisation Work; Better Lives For All*, C(2017)32,

Notera: Den internationella dollarn justeras för prisskillnader mellan länder och för prisförändringar över tiden (inflation)

Källa: Max Roser baserad på Världsbanken (2017) och Bourguignon och Morrisson (2002)

1.3. ... men den innebär också nya utmaningar

Samtidigt medför globaliseringen också utmaningar. Fördelarna är ojämnt fördelade mellan människor och regioner, varav vissa har sämre förmåga att anpassa sig till förändringar och konkurrens än andra. De senaste årtiondena har många länder i allt högre grad börjat konkurrera med Europa – ibland med lägre löner, miljönormer eller skatter – inom lågkvalificerade industrisegment med lågt mervärde. Eftersom många andra länder har en levnadsstandard, social-, miljö- och skattenormer eller andra standarder som är lägre än EU:s, kan företag utnyttja dessa skillnader för att vinna konkurrensfördelar. Detta har lett till fabriksnedläggningar, färre arbetstillfällen eller press på arbetstagarnas löner och arbetsvillkor. Företag som inte kan konkurrera med produktivare eller billigare utländska motparter läggs ned, vilket långsiktigt påverkar de friställda, deras familjer och hela regionen.

Vissa utländska företag och regeringar har ägnat sig åt illojala handelsmetoder. Europeiska branscher såsom stål- eller varvsindustrin har skadats av ”dumpad” import till följd av offentliga subventioner och överkapacitet i vissa tredjeländer. Andra länder drar nytta av den internationella öppenheten genom att öka sin export, men underlåter att i gengäld öppna sin inhemska ekonomi för utländska företag.

Vidare kan stora företag utnyttja kryphål i internationella regler för att flytta vinster till lågskatteländer, snarare än att betala skatt där de tillverkar och säljer sina produkter. Dessa strategier gör att regeringar i EU går miste om skatteinkomster. Detta bidrar orättvisa och en känsla av att global integration endast gynnar de större företagen och välbärgade medborgare.

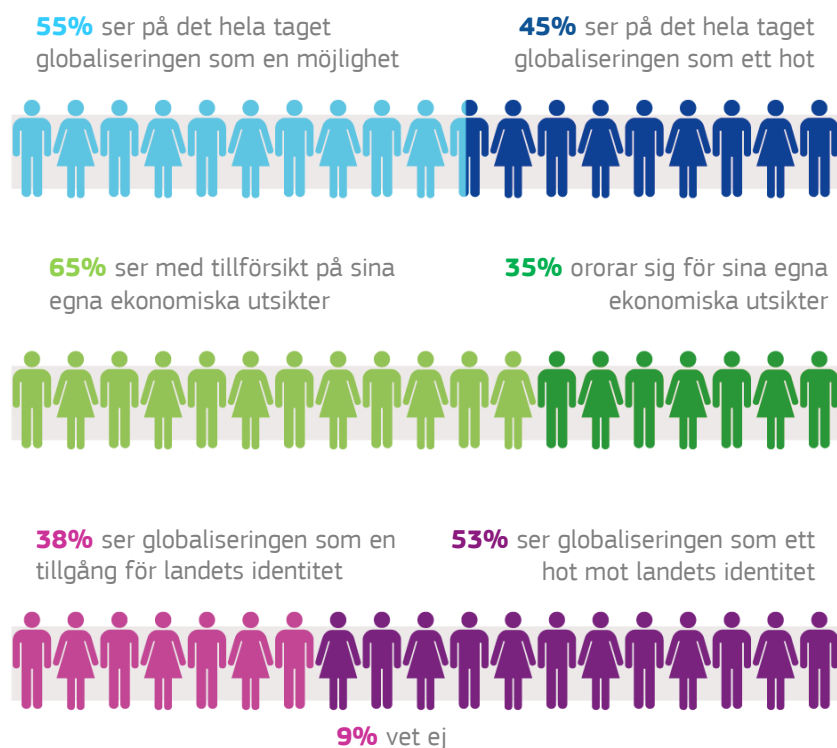
Kombinationen av globalisering och teknologisk förändring har ökat efterfrågan på kvalificerad arbetskraft, men minskat antalet arbetstillfällen för personer med lägre kvalifikationsnivå, särskilt i tillverkningsindustrin. De uppsagda har svårt att få ett nytt arbete, särskilt om detta kräver fortbildning.

Den lagliga invandringen har generellt stärkt ekonomin i mottagarländerna och kan förse EU med de färdigheter som krävs för att koma till rätta med bristen på arbetskraft. Om infrastrukturen och integrationsinsatserna lokalt inte håller jämna steg med den ökande migrationen, kan detta leda till sociala spänningar i samhället. Särskilt i länder och regioner med hög arbetslöshet och social utestängning kan de ekonomiska och samhälleliga kostnader vara höga, medan marginaliseringen i vissa fall också kan leda till radikalisering.

Om vi inte fortsätter att vidta verk samma åtgärder finns det en risk för att globaliseringen får effekterna av de tekniska framstegen och den senaste ekonomiska krisen att samverka på ett sätt som leder till mer ojämlikhet och polarisering i samhället. De senaste tio åren har medelklasshushållens realinkomster i EU och andra avancerade ekonomier i stort stagnerat trots att ekonomin som helhet har vuxit. Samtidigt som ojämlikheten i Europa fortfarande är mycket mindre än på andra håll i världen, äger den rikaste procentenheten av befolkningen fortfarande 27 procent av den totala förmögenheten⁵.

⁵ Julius Bear, *Wealth Report: Europe*, september 2014

Figur 5: Européernas syn på globaliseringen är blandad

Källa: Bertelsmann Stiftung och Europeiska kommissionen (2016)

Många människor anser att globaliseringen är ett direkt hot mot deras identitet och traditioner till nackdel för den kulturella mångfalden och deras levnadssätt. Många medborgare oroar sig för att sakna inflytande över sin framtid och anser att deras barns har sämre utsikter än vad de själva hade. Denna oro beror på uppfattningen att regeringarna har förlorat kontrollen, förmågan eller viljan att sätta sin prägel på globaliseringen och hantera dess effekter på ett sätt som gagnar alla. Detta är den politiska utmaning som vi nu måste ta itu med.

2. FRAMTIDEN

2.1. Globaliseringen kommer att se mycket annorlunda ut år 2025

Vi befinner oss ännu i ett tidigt skede av en omställning som innebär att digitalisering, robotar, artificiell intelligens, tingens internet och 3D-skrivare kommer att revolutionera vårt sätt att producera, arbeta och konsumera.

Figur 6: Globaliseringen då och nu

Källa: Europeiska kommissionen, McKinsey Global Institute och OECD

Så gott som alla sektorer kommer att genomgå förändringar, exempelvis:

- **transporter:** förarlösa och uppkopplade bilar, drönare eller bildelning,
- **energi:** smarta nät, förnybar energi, decentraliserad produktion,
- **jordbruk och livsmedel:** t.ex. klimatvänligt jordbruk och metoder för att minska livsmedelssvinnet,
- **telekommunikation:** kraftfullare nätverk, virtuell verklighet och ett virtuellt arbetsliv,
- **distribution:** effekter till följa av e-handels ökande betydelse
- **finansiella tjänster:** t.ex. virtuella banker och försäkringsbolag samt gräsrotsfinansiering,
- **industriproduktion:** ökad automatisering, eller
- **hälso- och sjukvård:** t.ex. onlinediagnoser och ökad gränsöverskridande rörlighet för vårdpersonal.

Genom automatiseringen blir arbetskraftskostnaderna mindre relevanta när beslut fattas om var tillverkningen ska förläggas. Detta bidrar faktiskt till att viss tillverkning återvänder till Europa, vilket Europeiska Reshoring Monitor har påpekat⁶.

Under 2016 flyttade en känd tysk tillverkare av idrottsskor tillbaka produktionen av en viss skomodell till Tyskland, men till en fabrik helt bemannad av robotar. Företaget har för avsikt att öppna flera sådana ”hyperfabriker” i Europa eller USA i framtiden.

Enkla och repetitiva uppgifter som kan automatiseras kommer troligen att försvinna⁷. De arbetstillfällen som skapas och återförs till Europa kommer inte att vara desamma som flyttat för flera år sedan. Utmaningen för EU blir att förnya sig inom strategisk teknik och hjälpa arbetstagare att skaffa sig rätt kompetens för att motverka klyftan på arbetsmarknaden.

Digital teknik och e-handel kommer att ytterligare öka de gränsöverskridande möjligheterna, även för de minsta företagen. Många företag är numera globala redan från början, och når via internet kunder i hela världen. Samtidigt blir vissa stora onlineplattformar alltmer dominerande på marknaden, delvis tack vare deras förmåga att spåra och lagra personuppgifter. Utmaningarna med att hantera integritetsfrågor, skydd av personuppgifter, it-säkerhet och insatser för att undvika missbruk av ställning på marknaden kommer att öka.

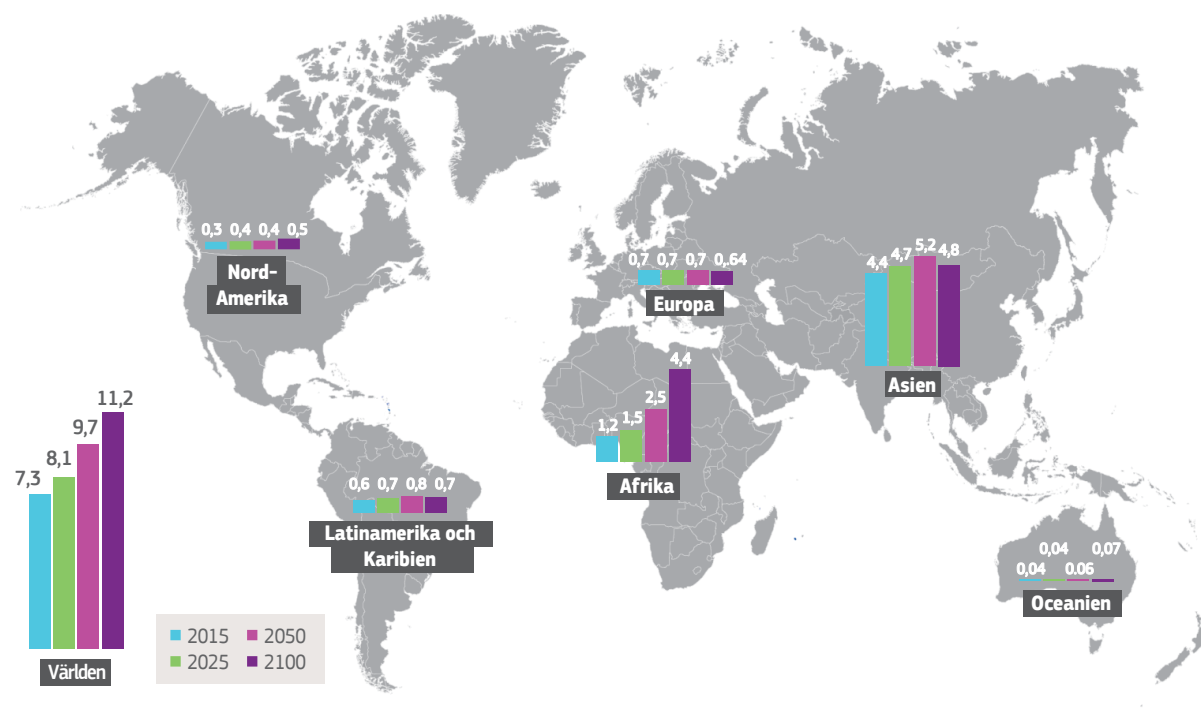
Utvecklade länder har varit ledande inom många av dessa nya tekniker. Men konkurrensen kommer allt oftare att komma från tillväxtekonomier som snabbt rör sig uppåt i värdekedjan. Klyftan mellan tekniskt mer avancerade regioner och sådana som inte kommit så långt riskerar att öka, om inte staten investerar i utbildning, utrustar människor med användbar kompetens, uppmuntrar innovation, garanterar rättvisa konkurrensvillkor och väljer smart reglering när så krävs.

År 2025 kommer 61 % av jordens åtta miljarder människor att leva i Asien, främst i Kina och Indien. Europas andel av jordens befolkning kommer att minska och EU-27 att stå för 5,5 %. Följden kan bli en multipolär världsordning med olika makter på de politiska, tekniska, ekonomiska och militära områdena. Men det uppstår också stora nya marknader för europeiska företag.

⁶ <https://reshoring.eurofound.europa.eu/>

⁷ OECD:s uppskattningar visar att i genomsnitt 9 % av arbetstillfällena i många länder löper hög risk att automatiseras, medan arbetsuppgifterna för ytterligare 25 % av arbetskraften kommer att förändras i grunden till följd av automatiseringar.

Figur 7: Den största befolkningstillväxten äger rum utanför Europa

Källa: FN (2015).

Det förefaller säkert att rörligheten kommer att öka. Mindre än 4 % av jordens befolkning bor i dag utanför sitt födelseland, med en ännu mindre andel för EU-medborgarna⁸. År 2025 kommer människors rörlighet att vara större. En växande ungdomsbefolkning i Afrika och instabilitet i vårt grannskap och andra områden tillsammans med det ökande trycket från klimatförändringar kommer fortsatt att tvinga både enskilda och familjer att söka sig ett säkrare och bättre liv utomlands, om investeringar inte görs för att främja en framtid med fred och välbefinnande i ursprungsländerna.

Tekniken har bidragit till att öka allmänhetens medvetenhet om möjligheterna runtom i världen. Därigenom blir det också lättare för människor att arbeta på distans, också mellan länder eller kontinenter. Det kommer inte främst att vara bostadsorten, utan en snabb och pålitlig internetuppkoppling som avgör vem som tar sig ut på den internationella arbetsmarknaden.

En mer sammanlänkad värld leder till både nya möjligheter och ökade hot. Brottslingar och terrorister kommer fortsatt att försöka utnyttja den ökade öppenheten och nya tekniken för att bedriva olaglig handel eller sprida hat. Samtidigt kan fler och fler aktörer – medborgare, det civila samhället, företag och kommuner – möta sina motsvarigheter i övriga världen och samarbeta för att lösa gemensamma problem.

Nätverk av städer utbyter erfarenheter om hur klimatförändringar kan bekämpas eller nyanlända flyktingar integreras. Regioner samarbetar med privata företag för att utarbeta framtidsinriktade utvecklingsplaner. Människor engagerar sig på nätet för att visa sin solidaritet med globala rörelser, som t.ex. **kvinnomarscherna** som ägde rum i många städer runtom i världen den 21 januari 2017.

⁸ FN:S BEFOLKNINGSFOND (UNFPA)

2.2 ... och frestelsen att föra en isoleringspolitik eller förhålla sig passiv måste motarbetas

Förändringar som förknippas med globaliseringen kan leda till att länder vill isolera och avskärma sig från det som händer runtomkring dem. Detta är särskilt akut i regioner som har lämnats på efterkälken. Vissa vill sätta upp hinder och stänga gränser. I motsatt ände finns andra som skulle vilja låta globaliseringen få fritt spelrum i tron att självreglerande marknader är det som till sist garanterar bäst resultat.

I den ekonomiska krisens spår och efter det bakslag som följt i form av globaliseringsmotståndet har vi redan på flera håll kunnat bevittna steg i riktning mot isolationism. De multilaterala förhandlingar som skulle undanröja handelshindren har under det senaste årtiondet i stor utsträckning avstannat och protektionismen är på återintåg⁹. Också länder som traditionellt har stöttat en öppen global ekonomi undersöker nu hur man skulle kunna bromsa importen, begränsa invandringen och främja inhemsk produktion. Sammantaget har hela denna utveckling bidragit till den senaste tidens markanta avmattning inom tillväxten i den globala handeln.

En majoritet av EU:s invånare inser dock att¹⁰ protektionism inte ger något skydd. Den kan ge en kort resit, men har historiskt sett aldrig fungerat i längden och har ofta fått katastrofala följder¹¹. Ett varnande exempel är 1930-talets stora depression som förvärrades genom protektionism baserad på en ”lika-för-lika”-strategi som i slutändan bidrog till krig.

Om vi stänger våra gränser kommer andra att göra likadant. Vi blir alla förlorare. Detta gäller i särskilt hög grad Europa som är så väl integrerat i de globala värdekedjorna. Protektionism skulle störa produktionen och leda till höjda priser och kostnader för konsumenterna. Europas export skulle bli mindre konkurrenskraftig och ännu fler jobb sättas på spel¹². En ökning av handelshindren med tio procent beräknas leda till fyra procent lägre nationalinkomst¹³. Vi skulle få sämre tillgång till nya produkter, tjänster, tekniker och idéer. Då de prishöjningar som protektionism medför slår hårdast mot de fattigaste, skulle den faktiska effekten av en sådan politik bli helt motsatt den önskade¹⁴.

För att undvika en nedåtgående spiral behövs det multilaterala institutioner och regler, så att länderna förmår främja gemensamma lösningar i en globaliserad värld. Sådana institutioner och regler är avgörande om vi ska kunna lösa problem som kräver kollektiva åtgärder, som t.ex. den globala ekonomin, klimatförändringar eller skatteflykt. Utan sådana insatser får de

⁹ WTO:s, OECD:s och Unctads rapport visar att över 1 500 nya handelsrestriktioner har noterats i världens 20 största ekonomier (G20) sedan 2008. I maj 2016 kunde man konstatera att endast en fjärdedel av dem hade utvecklats.

¹⁰ En majoritet av Europas befolkning ser globaliseringen som en möjlighet till ekonomisk tillväxt. En ännu större grupp ser med tillförsikt på sin ekonomi. Källa: Eurobarometer 86, hösten 2016

¹¹ Experiment med autarki (total självförsörjning) i Sovjetunionen och Albanien fram till 1990-talet, Kina fram till 1970-talet, Argentina mellan 1970 och 2000, eller mer nyligen i Venezuela, har inte lyckats skapa välbstånd.

¹² Arto, Iñaki, José M. Rueda-Cantuche, Antonio F. Amores, Erik Dietzenbacher, Nuno Sousa, Letizia Montinari och Anil Markandya, EU Exports to the World: Effects on employment and income, Europeiska kommissionen, 2015

¹³ OECD (2003), *The Sources of Growth in OECD Countries*, Paris.

¹⁴ En nyligen genomförd studie, som omfattade 27 europeiska länder och 13 andra stora länder, visar att den reella inkomstförlusten, om handeln stängdes av, skulle vara 63 % för de fattigaste hushållen och 28 % för de rikaste, eftersom de fattigare hushållen lägger en större andel av sin inkomst på konsumtion (källa: Measuring the unequal gains from trade, Pablo D. Fajgelbaum och Amit K. Khandelwal, Quarterly Journal of Economics, augusti 2016)

starkaste och mer skrupellösa länderna och företagen möjlighet att påtvinga de svagare sina egna regler och intressen. Detta skulle strida mot EU:s grundläggande värden som är samarbete, rättsstatsprincipen, lika rättigheter och solidaritet, dvs. de värden som EU är byggt på.

För att bättre bemöta globaliseringen behöver vi ökad global styrning och fler globala regler. Och detta måste backas upp med en inhemsk politik som stärker vår konkurrenskraft och motståndskraft på hemmaplan. Europa måste nu avgöra hur.

3. EU:S YTTRE ÅTGÄRDER: INTERNATIONELLT SAMARBETE FÖR ATT FORMA GLOBALISERINGEN, DEN EKONOMISKA DIPLOMATIN OCH INSTRUMENTEN FÖR ATT SÄKERSTÄLLA LIKA KONKURRENSVILLKOR

3.1. EU är redan en kraft för en rättvisare global ordning...

Uppbyggnaden av en rättvis internationell regelbaserad ordning grundad på höga standarder kräver samarbete mellan många länder med olika intressen, kulturer och utvecklingsnivåer. Målet är att förena de medel som globaliseringen faktiskt erbjuder – öppna marknader och teknisk utveckling – med det som är dess egentliga syften: skydd av rättigheter och ökat välbefinnande för alla.

Efter två förödande världskrig skapade regeringarna tillsammans Förenta nationerna (FN), Internationella valutafonden (IMF), Världsbanken och Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) som senare omvandlades till Världshandelsorganisationen (WTO). Dessa institutioner skapade fred, stabilitet, tillit och välstånd för många. Resultatet blev en ökad sammanlänkning och den globala handeln tog fart.

Efter finanskrisen kom G20-regeringarna överens om ett samordnat program till stöd för att den globala ekonomin och kraftfullare globala regler för finansmarknaderna och för att bekämpa skatteflykt. Agenda 2030 för hållbar utveckling och dess mål för hållbar utveckling godkändes av samtliga medlemmar i FN 2015. Ett bindande internationellt avtal för att bekämpa klimatförändringarna nåddes också i Paris och det blev startskottet för en process som kommer att förbättra miljöstandarderna i hela världen. Vid FN-toppmötet 2016 åtog sig världsledare också att utarbeta en global politik för att hantera stora flykting- och migrantströmmar. Tidigare i år trädde ett nytt WTO-avtal om förenklade handelsprocedurer i kraft.

Dessa exempel vittnar om en ny global insats för att samarbeta om att bemöta globaliseringen. EU och dess medlemsstater har spelat en central roll för dessa landvinningar. EU är självt en modell för framgångsrik reglerad integrering, vilket gör att vi kan verka för multilateralism och en regelbaserad ordning.

3.2. ...men mer behöver göras i framtiden

Den **globala regelboken är emellertid långtifrån färdigskriven**. Vissa områden, särskilt inom den digitala ekonomin, regleras knappt alls. På andra områden leder reglerna inte till att det skapas lika villkor eller räcker inte till för att hantera skadliga eller otillbörliga beteenden, som skatteflykt, korruption, resursutvinning, olagliga finansiella flöden, skadliga statliga subventioner eller social dumpning.

Dessa nya stora utmaningar innebär att det inte räcker att bara upprätthålla den redan existerande regelbaserade ordningen, vi måste helt enkelt vidareutveckla den. De utmaningar som ligger framför oss, i synnerhet i en multipolär värld som vår, innebär att vi måste fortsätta att stärka samordningen av den ekonomiska politiken och därigenom sörja för en stark, hållbar, balanserad och inkluderande tillväxt. Ett multilateralt samarbete med våra globala partner förblir vår bästa strategi. För att göra detta måste vi bidra till att våra multilaterala institutioner stärks och reformeras, så att de blir rättvisare och bättre fyller sitt syfte och fortsätter att vara en del av lösningen. Med en alltmer ifrågasatt världsordning måste vi dock även vara redo att gå vidare genom samarbete med mindre koalitioner, samtidigt som dörren lämnas öppen för andra länder så att de kan ansluta sig när de är redo. På samma sätt bör icke-statliga aktörer som internationella organisationer eller icke-statliga organisationer involveras på lämpligt sätt.

EU skulle kunna fortsätta att ta ledningen, lyfta fram sina värderingar och intressen och främja en "kapplöpning" mot toppen. **Agenda 2030 för hållbar utveckling** utgör en

gemensam referenspunkt för hur framtida insatser bör prioriteras för att bäst gagna tillväxten, planeten och människor runtom i världen, särskilt i utvecklingsländerna.

I juni 2017 kommer EU att anta ett nytt europeiskt samförstånd om utveckling som anpassar utvecklingspolitiken till Agenda 2030. För att kunna hantera alla de utmaningar som uppstår i en globaliserad värld på ett effektivt sätt måste EU:s utvecklingsinsatser bestå av mer än bara bistånd. De måste föra samman investeringar och handel, bidrag från den privata sektorn och inhemsk resursmobilisering, främja god samhällsstyrning, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter samt ha ett särskilt fokus på ungdomsfrågor, jämställdhet och kvinnors egenmakt. Syftet med EU:s föreslagna **externa investeringsplan** är att skapa fördelar för alla genom att främja hållbar tillväxt och arbetstillfällen i utvecklingsländerna. Detta kommer att bidra till ett minskat migrationstryck och nya investeringsmöjligheter för europeiska företag.

En mer integrerad och proaktiv **europeisk ekonomisk diplomati** skulle också ge fler fördelar. EU och medlemsstaterna bör förbättra samstämmigheten inom unionens externa politik och mellan olika verktyg för att främja tillväxt och sysselsättning i Europa och bli bättre på att tillvarata våra intressen också utanför EU. Beroende på vilket land som berörs, kan EU:s intressen vara att säkerställa makroekonomisk stabilitet, stödja viktiga ekonomiska och sociala reformer eller ta itu med hinder för marknadstillträde.

Den ekonomiska diplomatin kräver fördjupad samordning mellan EU, medlemsstaterna och finansinstitut som till exempel Europeiska investeringsbanken. Genom att utnyttja det breda nätverket av EU-delegationer ute i världen kan europeiska företag (i synnerhet små och medelstora företag) lättare lyckas på de globala marknaderna. Detta kan ske genom stöd för att bättre ta tillvara de möjligheter som skapas genom handels- och investeringsavtal, undanröja ihållande hinder för marknadstillträde eller främja strategiska paneuropeiska handelsprojekt. Det kan också innebära fastställande av internationella standarder för ny teknik eller stärkande av europeiska näringslivsorganisationer utomlands.

EU bör fortsätta att utveckla en **balanserad, regelbaserad och progressiv agenda för handel och investeringar**¹⁵ som inte bara innebär ömsesidigt öppnande av marknaderna utan också förstärker den globala styrningen i frågor som rör mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, livsmedelssäkerhet, folkhälsa, miljöskydd och djurskydd. Avtalen måste upprätthålla EU:s och medlemsstaternas förmåga att uppnå legitima offentligpolitiska mål och behålla höga standarder på dessa områden¹⁶ så att de skyddar våra medborgare och EU:s industrisektor från illojal konkurrens. De bör också bidra till att de hållbara utvecklingsmålen uppnås.

Internationella ekonomiska och finansiella regler bör fortsätta att vara ett fokusområde. Vi bör stödja mer effektiva mekanismer för att på global nivå övervaka och justera den makroekonomiska politiken, intensifiera kampen mot skatteflykt, säkerställa stabilitet i den finansiella sektorn, få bort överkapacitet och bakomliggande statliga subventioner, underlätta e-handeln med samtidigt skydd av privatlivet och främja konvergens för tekniska standarder så att de inte längre utgör onödiga hinder.

Vi bör också gå vidare med strävandena att förbättra sociala standarder och modeller samt **arbetsnormer och praxis på arbetsmarknaden**. Detta måste göras i samarbete med Internationella arbetsorganisationen, men också med det civila samhället, arbetsmarknadens

¹⁵ Meddelande COM(2015)497 av den 14 oktober 2015 Handel för alla: Mot en mer ansvarsfull handels- och investeringspolitik.

¹⁶ Se Gemensamt tolkningsinstrument om det övergripande avtalet om ekonomi och handel (Ceta) mellan Kanada och Europeiska unionen och dess medlemsstater - <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13541-2016-INIT/sv/pdf>

parter och den privata sektorn. Här bör olika system för kollektiva förhandlingar förespråkas på global nivå.

Globaliseringen måste bli effektiv. Handel hjälper länder att bli mer produktiva genom specialisering, men sann effektivitet innebär också att de externa kostnaderna måste sänkas så mycket som möjligt och att den ekonomiska tillväxten frikopplas från resursförbrukningen. Föreningar till följd av transporter och förpackning, trafikstockningar och utarmningen av värdefulla naturresurser är exempel på sådana externa kostnader.

Parisavtalet om klimatförändringar har till syfte att både bekämpa klimatförändringar och få fart på övergången till ren energi samt skapa nya affärsmöjligheter för EU:s företag, i synnerhet inom tekniker för ren energi. Det ger en konkurrensfördel för de branscher som redan har minskat sina koldioxidutsläpp. Vad som nu prioriteras är att färdigställa regelboken för genomförandet av avtalet, så att alla länder garanterat kommer att bidra till att minska koldioxidutsläppen.

Kulturdiplomatin är en integrerad del av vår gemensamma utrikespolitik och ekonomiska politik. Europeisk **kultur är en viktig källa till arbetstillfällen och tillväxt**, samtidigt som kulturella utbyten och mellanmänniskliga kontakter kan bidra till att forma globaliseringen och sprida våra värderingar och vår europeiska identitet.

Som världens största inre marknad, som den största handelspartnern och investeraren på världsmarknaden och som den största givaren av utvecklingsbistånd har Europa alla möjligheter att forma den globala regelboken. Men om vi vill behålla detta inflytande när vi nu ställs inför demografiska, ekonomiska och politiska omvälvningar måste vi **hålla samman och tala med en röst**. Efter 2050 kommer inget enskilt europeiskt land att vara bland de åtta största och världsledande ekonomierna¹⁷.

För att de kollektiva internationella insatserna ska bli effektiva krävs det öppna och inkluderande beslutsprocesser som ligger rätt i tiden. Det räcker inte att EU har kapacitet att förhandla fram breda avtal – för att kunna tackla det breda spektrumet av globala frågor är det också nödvändigt att säkerställa att avtalen kan ratificeras och genomföras. Frågan är om EU:s nuvarande institutionella struktur är fullt anpassad till denna utmaning. Detta kommer att utredas efter det förestående yttrandet från Europeiska unionens domstol om behörighet i fråga om handelsavtal¹⁸.

3.3. ... och EU bör agera för att återupprätta lika villkor

EU står för öppenhet och samarbete men får inte förhålla sig naivt till globaliseringen. Det finns situationer för vilka regler existerar men inte respekteras. Att täppa till alla kryphål i de internationella reglerna och höja standarderna kan ta tid. Under tiden måste EU ha de instrument till sitt förfogande som krävs för att återupprätta lika villkor och för att kunna agera beslutsamt gentemot länder eller företag som använder sig av otillbörliga metoder.

Det första steget består i att **se till att de befintliga avtalen och reglerna verkligen följs** på områden som handel, arbetsnormer, klimat- och miljöskydd. Världshandelsorganisationen har ett bindande system för tvistlösning som EU bör fortsätta att använda när det behövs. Vi bör också säkerställa att de åtaganden som görs av partner i våra bilaterala handels- och investeringsavtal respekteras. **En kraftfull tillsyn av att våra egna EU-regler följs** kommer också garantera att alla företag med fysisk närvaro eller verksamhet i EU och som bryter mot reglerna straffas effektivt. Detta bör ske i samarbete med medlemsstaternas myndigheter. Man

¹⁷ The world in 2050, PWC, februari 2017

¹⁸ Europeiska unionens domstol, förfarande för avgivande av yttrande 2/15

skulle också kunna göra ytterligare investeringar i EU:s **riskhantering på tullområdet** för att underlätta och påskynda laglig EU-handel och samtidigt säkerställa säkerhet och trygghet för EU:s medborgare genom att stoppa falska eller farliga varor från att komma in i EU.

EU kommer även att fortsätta sina ansträngningar för att få till stånd rättvisa regler för skydd för internationella investeringar samtidigt som enskilda regeringar ges utrymme att fullfölja sina legitima politiska målsättningar. Tvister bör inte längre avgöras av skiljemän genom så kallad tvistlösning mellan investerare och stat. Därför har kommissionen föreslagit en **multilateral investeringsdomstol**¹⁹ som en rättvis och öppen mekanism och förslaget diskuteras för närvarande med våra partner.

Vi behöver också resultatriktade **handelspolitiska skyddsinstrument**: de befintliga instrumenten bör ses över så att de blir snabbare, mer motståndskraftiga och effektivare i att få bukt med dumpning och illojal subventionering²⁰. EU är världens öppnaste marknad för **offentlig upphandling** men tillträdet för våra företag i andra länder är inte alltid ömsesidigt på ett jämförbart sätt. Det föreslagna instrumentet för internationell upphandling²¹ skulle vara en lösning på detta problem. Snabba åtgärder krävs på dessa fronter.

Att stå öppet för **utländska investeringar** är och förblir en central princip för EU och en av de viktigaste källorna till tillväxt. På senare tid har emellertid oro uttryckts angående utländska investerare, bland annat statsägda företag, som av strategiska skäl tar över europeiska företag med nyckelteknik. Ofta åtnjuter EU:s investerare inte samma rätt att investera i det land där investeringen har sitt ursprung. Dessa frågor kräver noggrann analys och välavvägda åtgärder.

Europas företag är viktiga partner i arbetet med att forma globaliseringen och leverera positiva resultat för alla. Det finns många positiva exempel på hur hållbar tillväxt kan skapas för aktieägare och anställda och för de samhällen där företagen är verksamma. När företagen inte tar sitt sociala eller miljömässiga ansvar på allvar bör de emellertid ställas till svars för detta.

EU bör fortsätta att vidta åtgärder för global **skatterättvisa och öppenhet**. I slutet av 2017 kommer EU att ha en gemensam förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner. Detta kommer att ge starkare instrument för att bekämpa skatteflykt och för att hantera tredjeländer som inte följer reglerna. Kommissionen kommer också fortsättningsvis att förhandla om internationella regler som hindrar företag som är etablerade i tredjeländer från att undandra sig direkta och indirekta skatter, och på så sätt skydda medlemsstaternas skattebaser.

¹⁹ Se Europeiska kommissionens samråd om en multilateral tvistlösningssreform för investeringar som inleddes i december 2016.

²⁰ Se kommissionens meddelande En robust handelspolitik för EU för att skapa jobb och tillväxt, oktober 2016, och kommissionens förslag COM(2013)191 och COM(2016)721 till förordningar om ändring av förordning (EU) 2016/1036 om skydd mot dumpad import från länder som inte är medlemmar i Europeiska unionen och förordning (EU) 2016/1037 om skydd mot subventionerad import från länder som inte är medlemmar i Europeiska unionen

²¹ Se kommissionens förslag COM(2016)34 av den 29 januari 2016

4. EU:S INTERNA ÅTGÄRDER: BYGGA UPP MOTSTÅNDSKRAFT GENOM BÄTTRE VINSTFÖRDELNING OCH FRÄMJA LÅNGSIKTIG KONKURRENSKRAFT

4.1. En kraftfull social- och utbildningspolitik är nyckeln till att säkerställa motståndskraft och en rättvis fördelning av välbefindandet...

Medborgarna måste känna sig säkra på att deras regeringar kommer att skydda dem och ge dem egenmakt genom de kraftfulla socialpolitiska strategier som är ett grundläggande inslag i vårt svar på globaliseringen. Den 27 april offentliggjorde kommissionen ett diskussionsunderlag om EU:s sociala dimension²². Även om EU redan har de mest jämställda och inkluderande samhällena i världen måste vi oavbrutet stärka och anpassa våra politiska strategier inför framtiden och åtgärda ojämlikhet genom en rättvis och modern skattepolitik. En bättre fördelning av globaliseringens vinster kombinerat med ett effektivt socialt skydd kommer att hjälpa människor att hitta arbete med anständiga arbetsvillkor och anpassa sig till förändringar. På ett bredare plan kommer en rättvis omfördelning av välbefindandet tillsammans med välriktade investeringar som främjar social inkludering av mer utsatta grupper, däribland migranter, att stärka den sociala sammanhållningen. Detta är exakt de frågor som kommissionen föreslår att ta itu med genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter²³. Den ska fungera som en kompass för att förbättra sysselsättning och socialpolitik i EU och medlemsstaterna, och underlätta anpassningen till digitalisering och globalisering.

Nyckeln till egenmakt är livslångt lärande. Lika tillgång till utbildning och vidareutbildning av hög kvalitet är ett effektivt sätt att omfördela välbefindande i ett samhälle. Detta bör börja med en hög nivå på grundutbildningen och tillträde till vidareutbildning och kompetensutveckling i alla åldrar. Vi måste också finna nya vägar till lärande för ett samhälle som blir alltmer mobilt och digitalt och erbjuda den rätta blandningen av ”mjuka färdigheter”, som till exempel entreprenörskap, och mer robust digital kompetens. Redan nu kräver 90 % av alla tjänster åtminstone en viss nivå av digital kompetens²⁴. Europa är på väg att förbättra sin digitala kompetens, men utvecklingen behöver gå framåt²⁵. I kombination med hjälp till arbetssökande kommer detta att hjälpa människor att anpassa sig till en ständigt föränderlig arbetsplats och flexibla karriärvägar.

En modern och resultatriktad arbetsmarknad skulle underlätta tillgången till arbetsmarknaden för alla. Politiken bör också ge adekvat anställningstrygghet, inkomstersättning och lämpliga skyddsnät för dem som genomgår en svår omställning. Tillgång till tjänster av hög kvalitet skulle garantera lika möjligheter och social integration. Detta kan gälla allt från hälso- och sjukvård till barnomsorg för att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, distansarbete eller att främja balansen mellan arbetsliv och privatliv och öka sysselsättningsmöjligheterna för personer med nedsatt rörlighet.

Hur medlemsstaterna väljer att hantera dessa sociala frågor varierar kraftigt. Strategier som utvecklats i ett land, en region eller stad behöver inte nödvändigtvis fungera på andra ställen. För närvarande bör EU och medlemsstaterna fortsätta att nära samordna sin socialpolitik, men

²² Diskussionsunderlag om EU:s sociala dimension, COM(2017)206, 26 april 2017.

²³ Meddelande från kommissionen om en europeiska pelare för sociala rättigheter, COM(2017)250, 26 april 2017. Kommissionen rekommenderar om den europeiska pelaren för sociala rättigheter, C(2017)2600, 26 april 2017.

²⁴ Rapport om Europas Digitala Utveckling (EDPR) 2017, SWD (2017) 160.

²⁵ 70 % eller mer av befolkningen har grundläggande eller avancerad digital kompetens i Finland, Luxemburg och Förenad kungariket, jämfört med mindre än 40 % i Italien, Cypern, Grekland, Bulgarien och Rumänien, Rapport om Europas Digitala Utveckling 2017.

EU skulle också kunna stödja nationella och lokala utbildningssatsningar. Det sker redan ett utbyte av bästa praxis och arbetsmarknadens parter har en viktig roll.

I Tyskland har man program som varvar yrkesutbildning med praktik och detta garanterar att studenterna får lära sig de färdigheter som faktiskt behövs i företagen och främjar samarbetet mellan skolor, företag och studenter.

Den skandinaviska välfärdsstatsmodellen med flexicurity skapar en balans mellan flexibla anställningskontrakt och trygga övergångar mellan anställningar, så att fler och bättre arbetstillfällen kan skapas.

Det estniska e-skolsystemet²⁶ förbereder en framtida generation som kommer att vara mer kompetent och teknik-savvy än någonsin. Användningen av digital teknik har gjort det möjligt för Estland att komma högst på listan i EU-ländernas rankning i OECD:s program för internationell utvärdering av studentprestationer (Pisa).

På EU-nivå kommer genomförandet av pelaren inom den europeiska planeringsterminen att leda till en bättre spridning av olika fördelningseffekter av strukturpolitiken och göra tillväxten mer inkluderande. En lämplig skatte- och strukturpolitik i medlemsstaterna spelar också en central roll. EU:s struktur- och investeringsfonder kan också bidra till att främja investeringar som är nödvändiga för att förbättra infrastrukturen, eller stödja utvecklingen av humankapital och sysselsättning. Det är av yttersta vikt att EU förblir en union av moderna och aktiva välfärdsstater. Solidaritet är inte bara ett av EU:s grundläggande värden utan är också nödvändig för att skapa social sammanhållning i en öppen ekonomi.

EU:s struktur- och investeringsfonder (ESF, Eruf och Ejflu) investerar 34,5 miljarder euro (49,2 miljarder när de nationella bidragen medräknas) i utbildning och fortbildning. **Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter** hjälper friställda arbetstagare att hitta nya jobb eller starta eget genom medfinansiering av olika tjänster som till exempel hjälp att söka arbete, karriärrådgivning, omskolning, mentorstöd och coaching, entreprenörskap och inkomststöd. Sedan inrättandet 2007 har fonden hjälpt 140 000 uppsagda arbetstagare. Det är ett konkret bevis på EU:s solidaritet när det gäller att hantera sysselsättningsmässiga och sociala konsekvenser av globaliseringen. Man bör överväga att göra instrumentet mer funktionellt för att säkerställa snabba insatser till exempel i samband med en fabriksstängning och mer flexibelt så att det kan stödja ett bredare spektrum av åtgärder för ekonomisk utveckling i stället för att som nu bara inriktas på de berörda arbetstagarna. När man gör detta är det viktigt att överbrygga klyftan mellan kortsiktiga åtgärder och mer långsiktiga omställningsstrategier som stöds av sammanhållningspolitiken.

4.2... medan det krävs stora insatser för att göra Europa till en konkurrenskraftig och innovativ ekonomi...

En fördelningspolitik som garanterar vinster för alla kräver betydande investeringar från regeringarnas sida, vilket i sin tur endast kan finansieras genom en blomstrande och

²⁶ Enligt Pisa-programmet, det främsta måttet på utbildningsresultat på global nivå och som sammanställs av OECD, har estniska femtonåringar bäst resultat i Europa och är bland de främsta i världen (källa: PISA 2015).

konkurrenskraftig ekonomi. Politiken måste hjälpa företagen att vara ständigt innovativa. Bara genom att ta fram produkter och tjänster som svarar mot konsumenternas ständigt föränderliga efterfrågan kan de blomstra på de globala marknaderna och skapa välstånd och arbetstillfällen.

Detta förutsätter en vision för framtiden om hur vi kan modernisera vår ekonomi genom att välkomna digitalisering, teknisk och social innovation, minskade koldioxidutsläpp och en cirkulär ekonomi. Även om vår ekonomi blir alltmer tjänstedominerad är industrin fortfarande en viktig pelare. Den är också en viktig källa till arbetstillfällen då den fyller arbetsmarknadens mittsegment och hjälper till att förebygga social polarisering. Vi behöver därför modernisera ekonomin genom att vidta konkreta åtgärder på EU-, medlemsstats-, regional och lokal nivå (se figur 8). Det handlar inte om att hålla industrigrenar på tillbakagång vid liv genom konstgjord andning – vi bör i stället investera mer i framtidens branscher och arbetstagare och fokusera på ny tillverkningsteknik och tillhörande industriella (data-)tjänster. EU:s digitala inre marknaden²⁷ och innovationsstrategier bör ge de europeiska företagen det stöd de behöver för att bli globala aktörer och snabbt kunna ta till sig nya trender inom tekniken.

Viktigaste inslag:

- **Innovation:** EU:s medlemsstater och deras regioner måste flytta uppåt i värdekedjan och utnyttja sina komparativa fördelar. Uppstartsföretag och innovatörer i EU:s regioner bör föras samman med ledande aktörer så att de genom samarbetet kan komma in i globala värdekedjor. De produktivitetsvinster som följer med innovativ teknik bör spridas till bredare kategorier av ekonomin. Tekniskt ledande företag är fem gånger produktivare än andra företag, samtidigt som mindre än 20 % av alla små och medelstora företag inom tillverkningssektorn använder avancerad teknik. Så mer behöver göras för att påskynda teknikspridningen.

Areus är ett projekt som medfinansieras av EU (Horisont 2020) och som fokuserar på att minska energiförluster och optimera resursanvändningen inom robotiserad tillverkning. Projektets främsta resultat är ett smart nät som sparar både energi och material. Sammanlagt kan det spara 5–9 procent av en fabriks energiförbrukning och potentiellt ända upp till 20 %. Italien, Lettland, Sverige, Tyskland och Finland deltar i programmet.

Inom **Vanguard-initiativet** samarbetar 30 europeiska regioner om att investera i innovation, till exempel utvecklingsprojekt (i samarbete med industrin) där man använder 3D-utskrift för att skapa metallinsatser som är mycket lättare och flexiblare.

I **Belgien** tillämpas ett skatteundantag för högt kvalificerad personal inom forskning och utveckling, vilket ger en reell minskning av personalkostnaderna för forskare.

Ett **portugisiskt medelstort företag** har tagit fram en app som gör det möjligt att scanna produkter och undvika köer när man handlar och som dessutom jämför inköpslistan med upplägget i butiken. De har fått 1,2 miljoner euro i stöd från Horisont 2020 och har nu expanderat på den internationella marknaden med kontor i Porto, Berlin och San Francisco.

Barcelona, Amsterdam, Köpenhamn, Paris, Berlin, Lissabon och flera andra europeiska städer har utvecklat en **urban innovationspolitik** och tillhandahåller billiga kontorsutrymmen, stöd till företagskuvöser, gratis rådgivning till företagare eller program för att stödja företagargrupper.

²⁷ Se En strategi för en inre digital marknad i Europa COM(2015)192

- **Investeringar:** Innovativa företag måste garanteras tillgång till finansiering, det måste finnas investeringsvänliga regelverk och kritisk infrastruktur (bland annat digital infrastruktur, energi- och transportinfrastruktur) måste vidareutvecklas. Den privata sektorns institutioner kan arbeta tillsammans med Europeiska fonden för strategiska investeringar, och kapitalmarknadsunionen kan bidra till att öka mängden finansieringskällor med inriktning på innovativa entreprenörer och företag.

Investeringsplanen för Europa levererar konkreta resultat. Tidigt i april 2017 stödde den investeringar motsvarande 183,5 miljarder euro. Transaktionerna täcker samtliga 28 medlemsstater och väntas komma 388 000 små och medelstora företag och midcap-bolag till godo.

Med en budget på 42 miljarder euro stöder **Frankrikes Banque Publique d'Investissement** (BPI) framväxten av innovativa uppstartsföretag genom att förse företagare med såddkapital och har bidragit till många framgångshistorier på det digitala området.

- **Sektorspolitik**²⁸: En central prioritering är att ytterligare stärka EU:s övergång till en digital och mer cirkulär europeisk ekonomi med minskade koldioxidutsläpp, att fullt integrera målen för hållbar utveckling i EU:s politik och att fördjupa den digitala inre marknaden dramatiskt genom att fastställa gemensamma EU-regler och standarder och därigenom uppmuntra investeringar i framtidens teknik.

Meddelandet om en europeisk agenda för delningsekonomin²⁹ tillhandahåller tydliga EU-regler och rekommendationer om vilken politik som bör föras för att hjälpa enskilda medborgare, företag och EU-länder att dra full nytta av nya affärsmodeller och främja en balanserad utveckling t.ex. när det gäller crowdsourcing-plattformar för transport- och bostadsförmedling.

Tack vare sin politik för att begränsa motortrafiken och prioritera fotgängare, cyklister och kollektivtrafik utnämndes **Ljubljana** till Europas miljöhuvudstad 2016. Stadens ekonomiska tillväxt på 8 % under 2016 slog alla tidigare årsrekord; tillväxten hjälptes på traven av de ökade investeringsmöjligheter och produktivitetsvillkor som växte fram ur denna hållbara utveckling av infrastrukturen som å sin sida uppmuntrade och underlättade turism.

- **Reglering och beskattning:** Nya affärsmodeller bör stödja entreprenörskap samtidigt som de säkerställer lika villkor. Alla nivåer inom det politiska beslutsfattandet måste garantera att lagstiftningen är enkel och att den stöder företagare, i synnerhet små och medelstora företag. Detta innebär varken avreglering eller en kapplöpning mot botten: det som gäller är *smart* reglering. Parallellt med detta måste medlemsstaternas regeringar se till att skattepolitiken förblir uppdaterad mot bakgrund av digitalisering och nya affärsmodeller, och att företagen betalar skatt på den plats där vinsterna faktiskt görs.

Inom ramen för agendan för bättre lagstiftning gör kommissionen det enklare och billigare att bedriva affärsverksamhet genom att förenkla lagar och förordningar på EU-nivå. I april 2016 antogs en gemensam europeisk dataskyddslag som kommer att ersätta 28 enskilda nationella lagar och medföra besparingar beräknade till omkring 2,3 miljarder euro om året. Den nya EU-lagen innebär direkta vinster för medborgarna genom ett bättre dataskydd och företagen kommer att få minskad administrativ börda och kunna arbeta inom ramen för ett enda gemensamt regelverk i hela unionen.

²⁸ Till exempel på området energiintensiva industrier, livsmedelskedjan, rymdindustrin eller bilindustrin.

²⁹ COM(2016) 356

Tack vare sin enkla och smarta lagstiftning har **Danmark** konsekvent rankats bland de tre främsta³⁰ länderna i världen med förmånliga företagsvillkor, dvs. man har mätt hur lätt det är att bedriva företagsverksamhet i ett land. Möjligheten att utföra nästan alla förfaranden online gör landet till en föregångare när det gäller effektiv företagsförvaltning.

Rätt politik på alla dessa områden på EU:s **inre marknad**, som är den största i världen, kommer att fungera som en språngbräda för EU:s företag när de vill utvidga sin verksamhet utomlands. För att stärka den inre marknaden krävs det både politiska åtgärder och åtgärder för att se till att reglerna följs, på EU-nivå såväl som på landsnivå, och det är viktigt att avstå från att sätta upp nya hinder, t.ex. inom detaljhandeln. För att säkerställa ett gynnsamt företagsklimat och stärka medlemsstaternas ekonomier bör den europeiska planeringsterminen fortsätta att fungera som mekanism för policysamordning inom EU. Medlemsstaterna bör införa strategier som ökar produktiviteten, arbeta för större delaktighet och inrikta en större andel av sina resurser på investeringar i innovation, utbildning och faktorer som främjar konkurrenskraft på lång sikt.

4.3. ... i nära samarbete med mer inflytelserika regioner

Globaliseringens vinster har stor spridning, men kostnaderna är ofta lokala. Det uppstår en grundläggande ekonomisk omvandling på lokal nivå, där näringsliv och människor samverkar. Vi behöver därför inrikta våra åtgärder på regionala och lokala investeringsbehov, kompetenslyftor och rättsliga hinder så att alla regioner kan dra nytta av den inre marknaden och bättre förbereda sig för de utmaningar som globaliseringen innebär. De europeiska struktur- och investeringsfonderna ger, tillsammans med nationella bidrag, 67,6 miljoner euro för hjälpa regioner med smarta specialiseringsstrategier som byggs upp kring regionernas starka sidor och hjälper dem att flytta sig uppåt i värdekedjan och som stimulerar den privata sektorn och inriktas på investeringar i viktiga prioriteringar eller utmaningar, samtidigt som de söker förebygga kompetensflykt och flykt från landsbygden. I många fall behöver övergången inte betyda omvälvande och högteknologiska förändringar utan snarare en mer successiv innovation som garanterar en framtid också för mer traditionella industrigrenar.

Innovationsklustren, som sammanlänkar företag, universitet, nyetablerade företag och lokala styrande organ, måste vidareutvecklas och sammanlänkas över hela Europa. Många europeiska regioner är väl rustade att dra fördel av de möjligheter som globaliseringen erbjuder. Men andra står inför en större risk att drabbas av stora sysselsättningsförluster till följd av internationell konkurrens och teknologisk förändring. Sårbara regioner finns över hela Europa, men de flesta ligger i Syd- eller Central- och Östeuropa. Dessa regioner står i fokus för EU:s politik för att främja konkurrenskraften och göra dem motståndskraftiga.

När stor svensk biltillverkare gick i konkurs i december 2011 förlorade över 3 000 personer sina jobb i Trollhättan i södra Sverige. Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter trädde in med 5,4 miljoner euro för att hjälpa 1 350 arbetstagare som friställdes av företaget och 16 av företagets leverantörer. Staden har sedan dess antagit utmaningen och minskat arbetslösheten med en fjärdedel trots alla uppsägningar. Idag är arbetslösheten till och med lägre än den var tidigare, då den har sjunkit från 16 till 12 procent. Framgången beror på en stark entreprenörsanda inom till exempel byggnadsbranschen, transporter och rymdfartsindustrin. Många nya företag har startats och de sysselsätter omkring

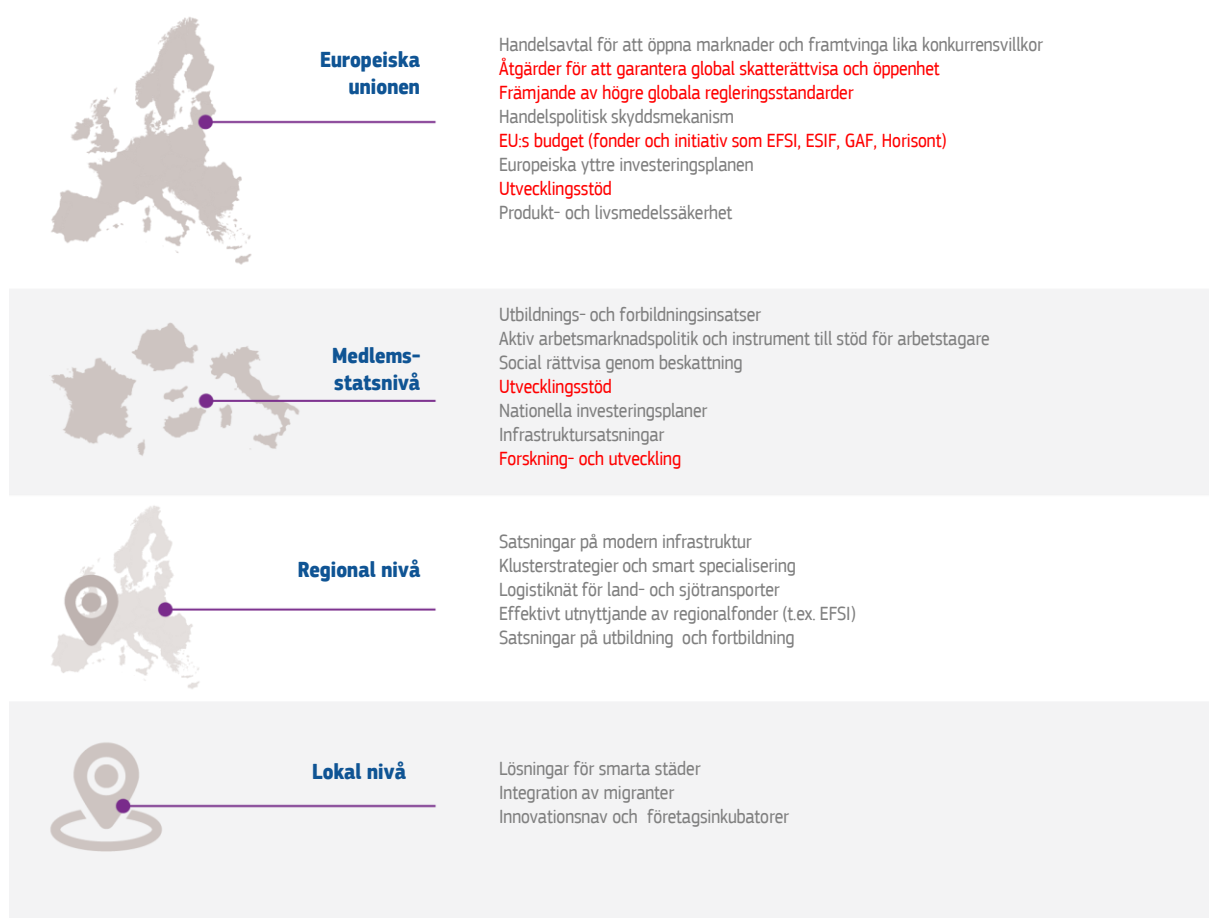
³⁰ Världsbanken, *Doing business*, 2017

1 000 människor. De som sades upp från Saab erbjöds möjlighet att studera utan att förlora sin arbetslöshetsersättning, så många tog chansen att utbilda sig för en ny karriär.

Särskild uppmärksamhet bör också ägnas åt att stärka motståndskraften i landsbygdssamhällen som riskerar att lämnas på efterkälken på grund av globaliseringen eller demografiska förändringar. En modern gemensam jordbrukspolitik spelar en central roll när det gäller att främja konkurrenskraften inom jordbrukets livsmedelsindustri och en framgångsrik integrering på internationella marknader genom att främja höga standarder.

Att göra EU:s ekonomi mer konkurrenskraftig och hållbar, med en större motståndskraft mot globalisering, och säkerställa att den genererar de resurser som behövs för att garantera en rättvisare fördelning av vinsterna, är ett gemensamt ansvar för alla styrelsenivåer.

Figur 8: Bemöta globaliseringen – ett delat ansvar

Källa: Europeiska kommissionen

5. SLUTSATS

Ett ökat globalt samarbete och tekniska framsteg skapar möjligheter och utmaningar, hopp och rädsla. Medan fakta visar att EU:s ekonomi, företag och medborgare fortsätter att gynnas enormt av globaliseringen är vinsterna inte alls automatiska och de fördelas inte heller jämnt mellan EU:s regioner och våra medborgare.

Rädslan finns där och är i vissa fall välbefogad. Globaliseringen och den tillhörande teknologiska förändringen kommer att förändra våra liv med en aldrig tidigare skådad hastighet. Processen kommer inte att var smidig, men kan varken stoppas eller vända. Frågan är nu om EU kan nå fram till en samsyn om vilken väg man bör välja för att bäst förvalta denna omvandling på ett effektivt sätt.

Vissa vill stänga dörren, till och med om sina egna nationella gränser. De ställer sig dessutom frågan om den inre marknaden kanske erbjuder alltför stor fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och arbetskraft inne i EU. Men att backa från den europeiska integrationen är en återvändsgränd.

EU med 27 medlemsstater är fortfarande den största handelspartnern, investeraren och givaren av utvecklingsbistånd på världsmarknaden. Vi är djupt integrerade i den globala värdekedjan och kommer att fortsätta att väga tungt även när nya makter växer fram. Hellre än att stå tillbaka och låta globaliseringen forma våra öden har vi nu chansen att själva forma globaliseringen efter våra egna värden och intressen.

De bevis vi har presenterat här visar tydligt att globaliseringen kan vara till stor nytta om den bemöts på rätt sätt. Utanför EU kommer en effektiv europeisk ekonomisk diplomati att delta i utarbetandet av en global regelbok och säkerställa att EU:s företag kan blomstra på snabbt växande internationella marknader. Deras fortsatta framgångar kommer att leda till fler och bättre arbetstillfällen på hemmaplan för våra medborgare. Vi bör inte heller skygga för att vidta åtgärder för att återupprätta lika villkor där dessa är hotade.

Inom EU regleras världens största inre marknad av gemensamma regler som garanterar höga standarder. Företag som verkar i innovativa och flexibla inhemska ekosystem, som till exempel det tyska *Mittelstand*, kan även blomstra på globala marknader. Utbildning och yrkesutbildning av hög kvalitet, som i Finland eller Estland, ger medborgarna de färdigheter och den motståndskraft de behöver för att kunna anpassa sig på ett bra sätt. En aktiv arbetsmarknadspolitik och en effektiv fördelningspolitik säkerställer social sammanhållning och bidrar till att hantera social utslagning – på det sätt som sker i Danmark, Sverige och i andra länder.

Vi måste alltså börja med att bemöta globaliseringen redan på hemmaplan. Europa måste också fördela globaliseringens vinster mer rättvist i linje med våra principer om solidaritet och hållbarhet. EU bör också vara en innovativ och konkurrenskraftig ekonomi med världsledande företag och medborgare som kan anpassa sig till förändring och har förmågan att generera det välstånd som behövs för att upprätthålla vår sociala modell.

EU:s institutioner kan inte ensamma göra detta: det måste vara en gemensam satsning från EU:s och dess medlemsstaters sida. De nationella regeringarna sitter i de flesta fall med de nödvändiga policyverktygen i sin hand. Regioner, städer och landsbygdsområden kommer att behöva anpassa sig. EU kan och kommer att stödja detta med sina egna instrument.

Vår medborgare förväntar sig tydliga svar på frågan om hur vi kan arbeta tillsammans. Det är därför som debatten om EU:s framtid, som lanseras i denna vitbok, är så viktig. Ett Europa som vet vad det vill och vart det vill komma kan även hjälpa världen att må bättre till fördel för alla.